

*Gyermekek problémái nemzetközi
viszonylatokban*

TDK Dolgozat

Jellege: IED 965

Budapest, 2012

Tartalomjegyzék

<i>1. Bevezetés</i>	<i>- 4 -</i>
<i>2. A téma alapjainak ismertetése</i>	<i>- 5 -</i>
<i>3. A gyermekek problémái.....</i>	<i>- 9 -</i>
3.1 Faji kirekesztettség	- 9 -
3.2 Kitaszított gyermekek	- 11 -
3.3 Gyermekmunkások.....	- 12 -
3.4 Gyermekkatonák.....	- 15 -
3.5 Boszorkány gyermekek.....	- 17 -
3.6 Prostituált gyermekek.....	- 18 -
3.7 Gyermekkereskedelem.....	- 21 -
3.8 Gyermekek bűnözése és büntethetőségük	- 22 -
<i>4. Konklúzió</i>	<i>- 24 -</i>
<i>5. Felhasznált irodalom.....</i>	<i>- 26 -</i>

***Gyermekek problémái nemzetközi
viszonylatokban***

*„Van hozzá közöd, mit csinálok?
És hogy mit gondolok?
Van hozzá közöm, mit csinálsz?
És hogy mit gondolsz?
Van közünk egymáshoz?
Aki véletlenül épp itt él épp most,
És akitől függ, hogy mi lesz a világból?
Van közünk egymáshoz, talán, igen.”¹*

¹ Ingrid Sjöstrand (2003): Van hozzá közöd? In: Ami a szívedet nyomja, Kortárs svéd gyermekversek, Budapest, Móra Ferenc Könyvkiadó, 91. oldal

1. Bevezetés

A téma kiválasztásánál a legfőbb szerepet az játszotta, hogy a társadalom azon rétegének problémáival kell foglalkozni, amelyiknek erre nincs lehetősége, illetve képessége. Egy ilyen társadalmi réteg ismeretes jelenleg (a csökkent szellemi képességű embereket kivéve): a gyermekek, akik természetesnek veszik az őket övező körülményeket, mivel soha nem ismertek másmilyent. Egészen addig, amíg közösségbe nem kezdenek járni – például óvodába és iskolába -, nem találják furcsának az életvitelüket, bármennyire rossz legyen is az, legfeljebb ösztönszerűleg sejtethetik, hogy ennek nem így kellene lennie. A közösségben a társaival folytatott kommunikáció során kell rájönnie: nem mindenhol történnek úgy a dolgok, ahogy ő azt már megszokta, ezután azokat kezdi el keresni, akiknek hasonló a sorsa, hiszen egy normális családi körülmények között élő gyermek hogyan is érthetné meg az ő problémáit?

A kérdések ilyen formájú megfogalmazása persze egy bizonyos korig még bonyolult egy gyermek számára, továbbá mindig egy folyamat eredménye, de lényegében ezek az érzések jelen vannak benne és meghatározzák tetteit.

Azok a súlyos helyzetű gyermekek, akiknek a család luxusa sem adatott meg, árvaházban élnek - ha a fejlett országokat vesszük alapul-, de a fejlődő országokban olyan reménytelen az árvaházak helyzete (többnyire zsúfoltak, nem megfelelő az ételmezés, nem ritka a bántalmazás, nehéz kijönni az ott élő gyerekekkel), hogy sokan inkább az utcát választják, az ő szemükben ez még mindig jobb alternatíva. Ott aztán megpróbálnak megélni valahogy, ez sokszor ahhoz vezet, hogy elkezdenek lopni, csalni, a fiúk beállnak katonának a jobb élet reményében, a lányok pedig viszonylag rövid idő alatt rájönnek: a testükkel is kereshetnek pénzt.

Magyarországon nem ennyire súlyos a helyzet, de tennivaló itt is lenne, hiszen nemcsak azok nevezhetők utcagyereknek, akik a nap 24 órájában az utcán élnek, hanem azok is, akiknek van otthonuk, de nem járnak iskolába vagy csak rendszertelenül, egész nap az utcán csellengenek, ők nagyon hamar eljutnak azokhoz a „bandákhoz”, amelyeket családjuknak tekinthetnek. Úgy érzik, végre tartoznak valahová, ami tulajdonképpen igaz is, de ezek a bandák nem a jobb életet hozzák el, csupán lekötik a szabadidejét, mikor ráveszik, hogy lopjon, kábítószeressen, és ne riadjon vissza a testi fenyítés alkalmazásától, pontosan a kisebbségi érzésére alapozva elültetik benne az oly nagyon vágyott felsőbbrendűséget, elhitetik vele: bármit megtehet, ha érdekeit érvényesíteni kívánja.

„A magyarországi utcagyerekek számáról nincs adat. De nálunk nem is jellemző, hogy egy gyerek fedél nélkül legyen. Ennek ellenére nagyon sok a szinte egész napját utcán töltő gyerek. Ők azok, akik hátrányos helyzetű családokban élnek, a szülők munkanélküliek, vagy egyedül nevelik a gyerekeket.”²

Tehát hazánkban nem lehetünk biztosak a probléma nagyságában, az viszont tény, hogy jelen van és tenni kell ellene.

Nemzetközi szinten természetesen ez egy nagyobb probléma, a gyerekek sokszor országból országba is átszöknek, abból az országból, ahol nagyobb a nyomor és a nélkülözés vagy túl sok az utcagyerek ahhoz, hogy megférjenek egymás mellett, egy olyan országba, ahol viszonylag jobb körülmények között végezhetik megélhetési tevékenységüket. Konkrét információjuk természetesen nincs arról, hol jobb a helyzet, ez inkább futótűzként terjedő hír, aminek többnyire egy onnan elszökött gyermek az alapja, akinek egy más országban jobbra fordult a sorsa, ezzel reményt adva hátramaradt társainak.

A tanulmány során a gyermekek problémái kerülnek taglalásra, a problémák megoldásaként felmerülő lehetőségek, illetve a valós helyzet egyes régiókban és országokban.

2. A téma alapjainak ismertetése

A legfőbb felmerülő kérdés, hogy a gyerekek problémái a társadalmon belül milyen szerepet töltenek be? Nos a gyermeket a jövő zálogaként szokás emlegetni, tehát ezt a kérdést minden állam kiemelten kezeli, ezt nagyszerűen fogalmazta meg Javier Peres de Cuellar, aki 1997-ben az ENSZ főtitkára volt: „Az a mód, ahogyan egy társadalom a gyerekeket kezeli, nemcsak törődésének és együttműködésének fokát jelzi, hanem jól tükrözi az adott társadalom igazságérzetét, jövő iránti elkötelezettségét, valamint azt is, mennyire fontos számára az eljövendő generációk emberi feltételeinek javítása.”³

A gyermekvédelem fogalmáról az emberiség történetének kezdetétől beszélhetünk, történelmi koroktól, politikai helyzetektől, földrajzi térségektől függetlenül. A gyermekvédelemre nemes célként tekintettek a történelem során mindig, mint ahogy napjainkban is, a megvalósulásában mutatkoznak eltérések, mert az függött az adott ország gazdasági hely-

² Zimre Zsuzsa (2009): Utcagyerekek özönlik el Európát? In: Népszabadság Online http://www.nol.hu/noller/utcagyerekek_ozonlik_el_europat

Letöltés ideje: 2010. november 7.

³ Javier Peres de Cuellar In: Strauszné Simonyi Erzsébet (1997): Gyermek- és ifjúságvédelem, Pécs, Comenius Kiadó, 14. o.

zetétől, ideológiájától, nevelési kultúrájától, valamint a szakterület szakmai színvonalától, szemléletétől.

A gyermekek rengeteg problémával küzdenek, de napjainkra helyzetük rendkívüli mértékben javult, hiszen nagyon sokáig a történelem során úgy tekintettek rájuk, mint „kis felnőttekre”. Amint elérték azt a kort, amikor fizikai képességük elegendőnek bizonyult a munkához, máris befogták őket, a fiúkat az apjuk mellé, tevékenységük függött az apa foglalkozásától, de többnyire a mezőgazdaság területén munkálkodtak. A lányok az anya mellett kitanulták a háztartás vezetésének fortélyait, ami akkoriban még sokkalta nehezebbnek bizonyult, mint napjainkban, majd férjhez adták őket, csökkentve az éhes szájak számát a családban. A férjhez adásnál nem engedtek teret az érzelmeknek, ahhoz adták, akitől a legtöbb hasznot remélték, ha már a leánygyermek elviszi a háztól a hozományt.

Manapság már attól függ egy gyermek problémahalmaza, hogy milyen körülmények között élő családban született. Akiknek megadatott a jó anyagi helyzetű család, az sem feltétlenül boldog, a gazdag családok gyermekei sokszor élik meg életük tragédiájának a szeretethiányt, ami súlyosabb, mint elsőre hallatszik, hatására sokszor lázadó magatartást vesznek fel figyelemfelkeltés céljából és ha nem érik el a várt hatást, egy idő után elzüllednek és az egyetlen olyan dologba menekülnek, ami a rendelkezésükre áll: a pénzbe. Ezt használják fel gondjaik elfelejtésére, esztelen cselekedetekbe hajszolva magukat.

Áttérve a középosztálybeli család gyermekének problémáira, ebben az osztályban is vannak életminőségi sávok, de mindről elmondható, hogy a gyermekek alapvető szükségletei kielégítésre kerülnek, úgymint az egészségügyi ellátás, az oktatás, az élelmezés megéléte, sőt a mostanra számos országban kötelezővé vált iskolai pszichológusoknak köszönhetően a mentálhigiénés szükségletek is kielégülhetnek, amennyiben a pszichológiai probléma felvállalásra kerül, illetve a környezet észreveszi azt.

Az iskolapszichológusok tevékenysége ma 199 államból 51 államban mérhető fel, van ahol csak rendkívül elhanyagolható mértékben. Az államok népességszámának különbségéből adódóan nem az iskolapszichológusok száma, hanem az egy szakemberre jutó gyermekek száma válik irányadóvá. A statisztikák szerint a világon közel 77 000-en dolgoznak ebben a munkakörben, viszont érdekesség, hogy a legnépesebb országokban vannak jelen a legkisebb számban. Optimálisnak tartják, ha ezer gyermekre jut egy pszichológus, azonban az értéket csak négy ország közelíti meg: Izraelben 636, Norvégiában 753, Dániában 927 és Észtországban 1072 diákra jut egy szakember. A legrosszabb adatokat Jamaica 1, Kenya 15, Pakisztán 40 és Tanzánia 3 iskolapszichológussal produkálja, ezekben az országokban

célszerűbb az iskolapszichológusok számát nézni, hiszen gyakorlatilag az egész iskoláskorú lakosság szükségleteiért felelnek.⁴

Ezen gyermekek problémái legfőképpen abban nyilvánulnak meg, hogy szembekerülnek a közgazdasági fogalommal: a szűkösséggel és azzal, hogy nem mindenkinek adatott meg ugyanannyi. A gyerekek rendkívül rosszul viselik az ilyen jellegű visszautasítást szüleik részéről, nem mindig hajlandók megérteni: ha valamit szeretne megkapni az lemondással jár, amit nem feltétlenül engedhetnek meg maguknak. Ez a társadalmi osztály mutatja a legszínesebb jövőképet: egy részük lecsúszik a legszegényebbek közé, míg mások nagy karriert futnak be és saját gyermekeiket már jobb körülmények között nevelik, a legtöbbben pedig megmaradnak az adott színvonalon, nincsenek ambícióik vagy már feladták őket.

A legszegényebb családok jellemző képet, állandósuló tendenciát mutatnak: a szülők egy gyermeket sem tudnának tisztességesen eltartani, biztosítva számára a minimális életszínvonalat, ennek ellenére több gyermek felnevelésére is vállalkoznak, nem ritka a nyolc-kilenc gyerek sem, mindössze néhány négyzetméternyi területen összefoglalva. Ez a helyzet leginkább a fejlődő országokra jellemző, de a fejlett országokban sem ritka jelenség.

Ezek a gyermekek állnak szemben a legtöbb problémával: a szülők nem gondoskodnak megfelelő szocializációjukról, olyan értékeket állítanak eléjük követendő példaként, amelyek csak még rosszabb jövőt garantálnak számukra, de mint gyermekek nem mérik fel ennek jelentőségét, nem tudják még megkülönböztetni a jót és a rosszat, szüleik, illetve környezetük pedig ezekről ellentétes értékrendet állítanak fel bennük.

Természetesen a felsorolt anyagi helyzetekben levő gyerekek más nevelésben is részesülhetnek és részesülnek is, itt a problémás esetek kerültek megvilágításra.

Ezen problémák közül a legszegényebb családok problémáival foglalkoznak a gyermekvédelmi szervezetek (kivéve a családon belüli erőszakot), többek között azzal, hogy az ilyen családban élő gyerekek is részesüljenek a minimális életszínvonalban, járjanak rendszeresen iskolába, ott teljesítsék az elvárásokat. Igyekeznek ambíciózusabb magatartásra készíteni és ráébreszteni őket, hogy tanulással kikerülhetnek a nyomorból. Ezt, még ha el is hiszik, hamar csalódnak a koncepcióban és a tanulás befejezése előtt feladják vagy álláskeresőkor dőbbsennek rá, valójában mennyire fontos egy munkára való felvétel során a jól szituáltság.

⁴ Adatok: International Institute of School Psychology(2007): International Ratios
<http://education.ucsb.edu/jimerson/IISP/ratios.html>
Letöltve: 2012.04.26.

A téma mélyebb megismerése során kikerülhetetlen a történelmi előzmények ismerete, ezzel biztosítva a jelen körülményeinek és történéseinek megértését, illetve egy nagyobb tendenciába való beillesztését.

Az első árvaházakat a XVII. században hozták létre, de nem a gyermekek védelme érdekében, inkább, hogy a társadalom megszabaduljon az utcagyerekektől. Erre rámutat az 1604-ben létrejött hamburgi árvaház alapító levelének részlete:

„Azért volt erre szükség, mert a csoportosan csavargó gyermekek annyira elszaporodtak, hogy a felnőttek aludni sem tudtak és komoly emberek nem beszélhettek egymással anélkül, hogy ki ne hallgatták volna őket.”⁵

A felvilágosodás korában már az elhagyott gyermekek életének védelme és erélyes életre történő nevelése volt a cél. A XIX. században futótűzként terjedt az árvaházak építése, az itt élő fiatalok saját parcellát kaptak és a termény ellenértéke őket illette, de ezt az ellenértéket csak akkor kaphatta meg, mikor az intézetet elhagyta, ez lett önálló élet kezdőtőkéje. Az intézetekben műhelymunka is folyt, próbáltak szakmát adni a fiataloknak, délutánonként tanításon vettek részt.

Hazánkban az intézményes gyermekvédelem az 1877-es törvények kiadásával vált lehetővé, a szegény gyermekek védelmét az általános szegényellátás keretébe utalta az állam.

A gyermek intézményesített védelme az állam kezében van, az alkotmányban is rögzítik a gyermekek védelméhez kapcsolódó jogokat, jelenleg a Nemzeti Erőforrás Minisztériumhoz tartoznak az ezzel kapcsolatos feladatok és intézkedések. A Minisztérium alá tartozik az ANTSZ, ami biztosítja a védőnőket, illetve a Család-, Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztály.⁶

Nemzetközi szinten a legjelentősebb gyermekvédelmi szervezet az UNICEF, amely az ENSZ Közgyűlése által 1989-ben elfogadott Gyermekjogi Egyezményre alapszik, melynek általános alapelvei a következők:

„1. A diszkrimináció tilalma (2. cikk): A gyermekeket kivétel nélkül minden jog megilleti. Az államnak kötelessége a gyermekeket megvédeni a diszkrimináció minden formájától.

2. A gyermek legfőbb érdeke (3. cikk): Minden, a gyermekkel kapcsolatos intézkedés alapja a gyermek legfőbb érdeke. A gyermek érdeke minden esetben elsőbbséget élvez az érintett felnőttek (pl. szülők, tanárok, gyámok) érdekével

⁵ Strauszné Simonyi Erzsébet (1997): Gyermek- és ifjúságvédelem, Pécs, Comenius Kiadó, 17. o.

⁶ Adatok: Strauszné Simonyi Erzsébet (1997)

szemben. Azonban nehéz meghatározni, hogy mi a gyermek legfőbb érdeke, - ezért ez több megközelítést is lehetővé tesz.

3. Az élethez, a túléléshez és a fejlődéshez való jog (6. cikk): A gyermeknek veleszületett joga van az élethez, és az államnak kötelessége biztosítani a gyermek életének védelmét és fejlődését. Eszerint a gyermekekre nem szabható ki halálbüntetés vagy élethosszig tartó börtönbüntetés.

4. A gyermek véleményének tiszteletben tartása (12. cikk): A gyermeknek joga van a véleménynyilvánításhoz, és ahhoz, hogy az őt érintő kérdésekben a véleményét figyelembe vegyék.”⁷

Az UNICEF minden országban jelen van, tevékenységének mértéke a rászorulás mértékével egyenesen arányos. Legfontosabb küldetése a gyermekek jogainak védelme, erre a Gyermekjogi Egyezmény szolgál alapul, ami az első jogilag kötelező nemzetközi eszköz, amivel fel lehet lépni a gyermekek jogai ellen irányuló tevékenységekkel szemben.

3. A gyermekek problémái

A gyermekek számos, nemzetközi szinten is tárgyalt problémával szembesülnek, bár ezek a gondok esetenként másképpen jelenhetnek meg az egyes országokban, változó mértékben, de közel azonos jellemzőkkel. Az államok igyekeznek felszámolni a problémákat, eközben viszont számtalan falba ütközhetnek, ezért jött létre ezen a téren is a nemzetközi összefogás, melynek segítségével hatékonyabban léphetnek fel az egyes problémákkal szemben, ezek a tanulmány további részében kerülnek taglalásra.

3.1 Faji kirekesztettség

A biológusok elutasítják a „faj” szót, az anatómiában ilyen nem létezik, mivel génállományunk szempontjából egyformák vagyunk a külső személyiségjegyeinktől függetlenül.

Az emberek azonban a történelem kezdetétől megkülönböztetik egymást külsejük alapján, kialakult a fehér ember felsőbbrendűsége, a más rasszhoz tartozóak pedig ha egy társadalmon belül éltek a fehér emberekkel a fehérek igényeit szolgálták ki, kezdetben rab-

⁷ OHCHR(1989): Convention on the Rights of the Child In: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm> Letöltve: 2012.04.24.

szolgamunkával, a felszabadításukat követően pedig hiába mondták ki az egyenlőség elvét, egészen napjainkig negatívan befolyásolja egy ember megítélését, ha nem az adott állam nemzetiségének képviselője.

Az Alkotmány ugyan kimondja, hogy senkit nem lehet megkülönböztetésben részesíteni faji hovatartozása miatt, ez mégis megtörténik az élet minden területén és ez alól a gyerekek sem jelentenek kivételt.

A kisebbséghez tartozó gyerekeknek elvileg ugyanolyan elbánás jár, mint a többi gyerekeknek, de egyre gyakrabban hallható, hogy ezt az elbánást mégsem kapják meg. Számos esetben rosszabbak az életkörülményeik és minél idősebbek lesznek, annál kevésbé foglalkoznak az iskolával illetve egyéb kötelezettségeikkel. Megfelel számukra az az életmód, amibe beleszülettek, nem is kívánnak komolyabb ellenlépéseket tenni, hozzáállásukkal pedig sok esetben rontják a közoktatás színvonalát.

Az egyes rasszok közti különbségek eltörlésére a jogi háttér már megszületett a legtöbb országban, azonban a valódi változáshoz az emberi mentalitás megváltozására lenne szükség, ami többek között azért sem képes módosulni, mert az emberek sértőnek találják, ha bizonyos esetekben az országukban élő kisebbség több előjogot élvez, mint ők, például a felsőoktatásba való bekerülésnél elvárás, hogy a tudásszint domináljon, mégis nagyobb eséllyel szállhat versenybe a kisebbség egy képviselője.

A diszkrimináció kiküszöbölésére teszteket végeznek, amely során roma és nem roma párokat küldenek ugyanazokra a helyekre, úgymint álláshirdetésre, szórakozóhelyre, lakásvásárlásra, és ha másként bánnak velük, ott egyértelműen bizonyítható a diszkrimináció a vallomások alapján. Klasszikus módszerek: az állásinterjúnál közlik, hogy már betelt a hely, szórakozóhelyeken tagsági igazolványt kérnek vagy a rendezvény zártkörűségére hivatkoznak, lakásnál tipikus a „már elkelt” kifogás. A teszt negatív kimenetelekortól pert indíthatnak, ezzel is elrettentő példát szolgáltatva, ennek ellenére a gondolkodásmódból szinte lehetetlen vállalkozás kiirtani a rasszizmus csíráit.

Hazánkban komoly vitákat szül a faji megkülönböztetés, a kisebbség esélyegyenlősége az Alkotmány szerint biztosítva van, ennek ellenére a mindennapokban sok atrocitás éri őket, negatív diszkriminációban részesülnek. Ez valóban így van sok területen, mint például az álláskeresés, de az oktatás területén sem elhanyagolható, s a kisebbség arányának növekedésével az iskolákban fokozódik a feszültség és a megkülönböztetés.

Az USA, mint nagyhatalom is negatív esetként említhető: hiába van egyenjogúság, a faji kirekesztettség hatása nagyon is érvényben van, az amerikaiak tudatába mélyen beépült

a felsőbbrendűség más rasszokhoz tartozóakkal szemben, hiszen még száz évvel ezelőtt is hierarchia uralkodott a rasszok között.

3.2 Kitaszított gyermekek

Ez a jelenség legnagyobb mértékben a fejlődő országokban figyelhető meg, különös tekintettel Afrika országaira. A gyerekek előbb a család, majd a közösség, végül a társadalom kitaszítottjaivá válnak, a kitaszítás többnyire babonákra alapszik, illetve, ha túl sok gyereke van a családnak, ahogy születnek a gyermekek a nagyobbakat úgy küldik el a háztól, mindenféle anyagi vagy lelki támogatás nélkül.

Ezek az esetek más országokban sem példa nélküliek: Oroszországban nagyon sokan a létminimum alatt élnek, a gyerekeket az alkoholfüggő szülők, a szegénység és a családon belüli erőszak űzi el otthonról. A csatornarendszerben, melegvizes csövek mellett vagy elhagyott lépcsőházakban, tetőterekben alszanak. Vannak, akik szemetes konténerekben laknak vagy szeméttelpeken építenek maguknak menedéket.

Ezek a gyerekek kábítószer-, dohány-, és alkoholfüggők, van, aki már négy-öt éves korától. Az orosz utcagyerekek közül sokan halnak meg kábítószerektől, pedofilok megrontásának következményeként vagy az éhségtől és a hidegtől. Mások öngyilkosok lesznek. Aki pedig életben akar maradni, előbb-utóbb kénytelen belépni a fiatal bűnözők népes csoportjába.

Kínában egyedi helyzet áll fent, 1973 óta születésszabályozást vezettek be, tekintettel Kína földrajzi jellegére, ami szerint területének mindössze 10 %-a megművelhető, ez a viszonylag kis terület hivatott eltartani a világ lakosságának egyötödét, azaz 1,2 milliárd embert. A népességgrobbanás Mao Ce-tung intézkedéseinek köszönhető, azt vallotta, hogy minél nagyobb egy ország lakossága, annál nagyobb erőt képvisel a világban, ennek következtében az 1950-es évek lakosságához képest 2000-re majdnem megduplázódott a lakosság száma, a születésszabályozási törvény ellenére, de 1973-tól csökkenő mértékű a növekedés.⁸

⁸ Geography (2010): China's One Child Policy In: <http://geography.about.com/od/populationgeography/a/onechild.htm>
Letöltve: 2012.04.26.

A törvény szerint a kínai családok egy gyermeket vállalhatnak, amennyiben egy második gyermek vállalása mellett döntenek, a büntetés nagyjából három-négyévi átlagfizetéssel ér fel.

Míg a világ legtöbb országában a nők aránya nagyobb, mint a férfiaké, Kínában ez éppen fordítva van, a fennálló helyzetet a hagyományokból és a szokásokból eredeztethetjük. A leánygyermek szégyent jelent, ezért a legtöbbször az utcára teszik őket, vagy gyilkosság áldozatai lesznek, mondván, ha csak egy gyerekük lehet, az fiú legyen, mivel a lány elhagyja a házat, mikor férjhez megy, de a fiú a háznál marad, eltartja szüleit öregségükre, itt fontos megemlíteni, hogy Kínában nem jár öregségi nyugdíj.⁹

Az utcára tett gyermekek sokszor árvaházba kerülnek, ahol szörnyű körülmények között élnek, az állami költségvetés minimális mértékben támogatja az árvaházakat, a szakképzett gondozók mindig jóval kevesebben vannak, mint amennyire szükség lenne. Az idekerült gyerekeket szisztematikusan halálra ítélik a ritkítás érdekében, halálra ítélet alatt értendő az éheztetés, bántalmazás, egészségügyi ellátás megtagadása, a bánásmód következtében a gyerekek 80-90%-a egy éven belül elhalálozik. Számtalan beszámoló készül a „halálszobákról”, amelyekben az alultáplált, sokszor fogyatékos, nyugtatókkal teletömött gyerekek napokig, olykor hetekig várják a halált. Az eljárást egyes tanulmányokban Hitler intézkedéseihez hasonlították, hiszen ő is hasonló módszerekkel végeztette ki a szellemi- és testi fogyatékos gyerekeket és felnőtteket.¹⁰

3.3 Gyermekmunkások

A világon jelenleg 215 millió gyermekmunkás dolgozik, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) gyermekmunkásnak tekint minden 12 év alatti dolgozót és minden 18 év alatti, ha többet dolgozik heti 14 óránál. 2004-ben 148 ország fogadta el a gyermekmunka felszámolásáról szóló törvényt, ennek ellenére a gyermekmunkások száma csak kis mértékben csökken. A gyermekmunka legfőbb oka a szegénység, így elsősorban a fejlődő országok érintettek, főleg Ázsia és Afrika országai.

⁹ Eric Baculinao (2004): China grapples with legacy of its 'missing girls' In: http://www.msnbc.msn.com/id/5953508/ns/world_news/t/china-grapples-legacy-its-missing-girls/
Letöltve: 2012.04.26.

¹⁰ Anna F. Thurston (1996): In a Chinese Orphanage In: <http://www.theatlantic.com/past/issues/96apr/orphan/orphan.htm>
Letöltve: 2012.04.26.

Egy 2010-es statisztika az alábbi eredményeket közölte:

- „világszerte 215 millió gyermek dolgozik, több mint felük ázsiai
- 115 millió gyermek végez veszélyes munkát
- a gyerekek 60%-a a mezőgazdaságban dolgozik
- 8 millió gyereket rabszolgaként tartanak
- a legfejletlenebb országokban a gyermekek 30%-a dolgozik
- az arab államokban 13,4 millió gyermek, a teljes gyermek populáció 15%-a dolgozik
- a gyermekmunkások száma Ázsiában a legmagasabb, a 650 millió 5-14 éves gyermek 18,8%-a dolgozik
- 2001-es adatok szerint a világon 300 000 gyermek szolgált valamilyen fegyveres egységnél”¹¹

Mivel a fejlődő országokban fizikai munkából élők nem számíthatnak napi egy-két dolláros fizetésnél többre, sokszor nem dolgoznak, hanem a gyerekeiket küldik el, aki szezontól függetlenül utcai árusítással vagy kéregetéssel napi tíz-húsz dollárt is megkereshet.¹² Persze ők a szerencsésebbek közé tartoznak, hiszen a legtöbb gyerek éhbérért dolgozik nap hosszát rendkívül megerőltető munkakörökben, ahogy a fenti adatokból is láthatjuk.

A munkaügyi ellenőrzések során az ilyen ügyek sokszor eltussolásra kerülnek, de vannak napvilágra hozott hatalmas botrányt okozó esetek, mint például az Apple beszállító cégei esetében, ahol a 2009 ellenőrzés során tizenegy éhbérért agyondolgoztatott gyermekmunkást találtak.¹³ 2010 nyarán a Philip Morris International kazahsztáni dohánytermesztő partnereinél találtak mintegy kétszáz gyermekmunkást, ezt követően a céget felszólították a probléma kezelésére, mert amellet, hogy dolgoznak, a dohányföldön naponta annyi nikotin ivódik a bőrükbe, mintha harminchat szál cigit szívtak volna el.¹⁴

A megoldásra való törekvés: „A nemzetközi szervezetek, így az ILO, az ENSZ és az UNESCO célja, hogy 2015-ig minden országra kiterjesszék a 14 éves korig tartó kötelező

¹¹ Danó Györgyi (2010): 200 millió gyermekmunkás: sokkoló adatok, megrázó képek In: http://zip.hu/gazdasag/2010/06/12/200_millio_gyermekmunkas_sokkolo_adatok_megrazo_kepek Letöltve: 2010. 11.07.

¹² Danó Györgyi (2010)

¹³ Dajkó Pál (2010): Az Apple és a Gyermekmunka In: http://itcafe.hu/hir/apple_gyermekmunka.html Letöltve: 2010.11.07.

¹⁴ HVG(2010): Botrány a Marlboro-birodalomban: gyerekek dolgoztak a dohányföldeken In: http://hvg.hu/vilag/20100714_gyerekeket_dolgoztattak Letöltve: 2012.04.26.

közoktatást - ezzel sikerülne visszaültetni az iskolapadba a munkaerőpiacon jelenleg tevékenykedő több mint 200 millió kiskorút.”¹⁵

A gyermekmunka tilalmáról szintén léteznek törvények, különböző országokban más a korhatár, de mindenképpen szabályozott, Magyarországon ez jelenleg 16 év, de a fejlődő országokban az életkor lemehet 14 évre is.

A gyermekmunka burjánzásának legfőbb oka a szegénység, problémát leginkább a fejlődő országokban jelent, de a fejlett országokban sem ritka jelenség.

Javaslatok szerint a fejlődő országokban mindössze az igazán szélsőségesen megterhelő és kemény fizikai munkákat kellene megszüntetni, a könnyebb munkákat munkaidőben és munkakörben kell korlátozni.

Részleges megoldást jelentene a többgyermekeseknek nyújtott nagyobb mértékű szociális támogatás vagy a szintén nekik nyújtott adókedvezmény, de a havi szinten eljuttatott élelmiszer-csomag is nagy segítséget jelent.

Szigorúbb ellenőrzésekre van szükség és olyan büntetésekre, amelyek elrettentő erővel bírnak, a szülőknek nagyobb felelősséggel kellene gondolkodniuk a gyermekvállalásról, a fejlődő országokban ingyenes fogamzásgátlási módszer kidolgozásáért kiált a rendszer.

Magyarországon gyermekmunkásból néhány tucat akad fent évente a rostákon, de ha egy ellenőrzés során gyermekmunkást is találnak, nincs jogszabály arra, mi ilyenkor a hivatalos eljárás, elvileg ugyanolyan elbánást kapnak, mint a felnőttek, de ezeket az ügyeket nagyrészt eltusolják, olykor még a jegyzőt sem értesítik.¹⁶

Kínában a gyermekmunkások tömegesen fordulnak elő a földművelés területén, de alkalmazásuk nem ritka a piaci tevékenységek során sem. Munkájukat természetesen a felnőttek bérének töredékéért végzik, ugyanolyan vagy rosszabb körülmények között. Nem ritka a gyerekek nagyarányú elrablása, majd kényszerrel történő dolgoztatása lakóhelyüktől távol eső üzemekben, a hatóságok a kutatások ellenére nem tudnak változást hozó intézkedéseket hozni, a törvény nem képvisel elrettentő erőt.¹⁷

Pozitív példaként említhető Oroszország, ahol önkéntes keretek között nyaranta 11 és 17 év közötti fiatalokat foglalkoztatnak a csak nyáron működő gyermekvasútnál, ahol minden munkát ők végeznek el: vezetik a vonatokat, kezelik a jegyeket, irányítanak, szerelnek,

¹⁵http://www.femina.hu/terasz/gyerekek_prostitualtkent_es_rabszolgakent_megdobbento_adatok_a_gyermek_munkarol

¹⁶ Mommo (2010): Gyermekmunka hazánkban In:http://www.mommo.hu/media/Gyermekmunka_hazankban Letöltve: 2012.04.26.

¹⁷ The Story of Child Labor: Child Labor in China In:
<http://library.thinkquest.org/03oct/01908/800/chinarussia.htm>
Letöltve: 2012.04.26.

állítják a váltókat, állomásfőnöki tisztet látnak el, ezért cserébe pedig télen, mikor nem működik a vonat, ingyenes elméleti oktatáson vesznek részt a szakmával kapcsolatban, természetesen iskolai tanulmányaik mellett.¹⁸

3.4 Gyerekkatonák

Ma a gyerekkatona klasszikus definíciója: „Gyerekkatonának számít minden 18 év alatti személy, aki – tekintet nélkül az általa végzett feladat jellegére – akár reguláris, akár irreguláris fegyveres erőkben szolgál.”¹⁹ Ebbe beleértendő a szakács, hordár, hírvivő, felderítő munkakör is, a fegyveres feladatok ellátásán kívül. Lány gyerekkatonának az minősül, akit kiskorúként a hadsereg férfitagjainak szexuális kiszolgálására kényszerítenek.²⁰

A gyerekkatonák számát világszerte háromszázezerre teszik, de ez a szám valószínűleg jóval magasabb, ugyanis pontosan nem felmérhető a tevékenység törvénytelenisége miatt. Oka szintén a szegénységhez vezethető vissza, tehát szintén azokban az országokban a leggyakoribb, amelyek a legszegényebbek és ahol a gyermekmunka is burjánzik.

A nemzetközi közvélemény az 1990-es évek közepe óta foglalkozik aktívan a gyerekkatonákkal, az erre irányuló kutatás megállapította, hogy a jelenség globális probléma, amely szinte minden kontinensen megfigyelhető és a háború megváltozott természetének köszönhető. A gyermekek egyrészt ezt is megélhetési forrásnak tekintik, másrészt nagyon sokat közülük erőszakkal visznek el a háborúba.

¹⁸ Délmagyar (2010): Gyermekvasút: Továbbélő hagyomány Oroszországban In: http://www.delmagyar.hu/kulfold_hirek/gyermekvasut_tovabbelo_hagyomany_oroszorszagban/2170259/
Letöltve: 2012.04.26.

¹⁹ Paragi Beáta (2008): Gyerekkatonák Afrikában, Külügyi Szemle, 2008. VII., 60. o.

²⁰ Paragi Beáta (2008): 60. o.

Az alábbi táblázat tartalmazza a gyerekkatonaság jelenségét magyarázó változókat:

Keresleti oldal	Kínálati oldal
• Olcsó fegyverek könnyű kezelhetősége • A fegyveres szervezetek céljai, tevékenysége • A fegyveres szervezetek adottságai • A fegyveres szervezetek vezetőinek tulajdonságai • A fegyveres szervezetek nyersanyag-bázisa	• Szegénység • Oktatási rendszer hiányosságai • Háborús környezet • Menekülttáborok nyitottsága • Vallási, etnikai hovatartozás • Család vagy annak hiánya • Baráti közösség hatása • Unalom • Ideológiai okok, meggyőződés • Vidéki, elszigetelt közösségek • Földhöz való hozzájutás csökkenő lehetőségei

1. táblázat²¹

A gyerekkatonaság jelenségének változói keresleti és kínálati oldalról

Felmerül az a kérdés is, hogy a gyerekek háborús bűnök miatt büntethetők-e, vagy hivatkozni kell teljes tudatlanságukra? Kialakult az a gyakorlat, ami szerint a leszerelt gyerekkatonákat szocializáló intézetekben gyűjtik össze, ugyanis a háború után általában a társadalomba való visszailleszkedés komoly kihívást jelent.

A gyerekkatonaság nemzetközileg szabályozott, az 1948-as ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában megfogalmazódott, hogy a gyermekkor különleges segítséghez és támogatáshoz ad jogot. „Az egyezményhez 2000 májusában csatolták hozzá azt az opcionális protokollt, amely a rendelkezéseket nemcsak megerősítette, de szigorította is. Ennek értelmében a jegyzőkönyv 3. cikke a hadkötelezettség – illetve erőszakos tevékenységben való részvétel – alsó korhatárát 18 évre emelte, illetve felszólította a részes államokat, hogy a katonai cselekményekben való önkéntes részvételt 16 év alatt nem engedje.”²²

Minden erőfeszítés ellenére nő a gyerekkatonák száma világszerte, így az állam már csak a lelkileg sérült, hazatérő gyerekekkel foglalkozhat, segítheti őket a fentebb említett szocializáló intézményekkel, hogy ismét teljes életet élhessenek.²³

²¹ Paragi Beáta (2008): 71. o.

²² Paragi Beáta(2008): 64. o.

²³ Nagyvilág: Gyerek-katonák In: <http://www.bedoe.de/politika/vilag/gyerekkatonak.htm>
Letöltve: 2012.04.26.

A gyermekkatonák közül minden második afrikai, a többiek gyakorlatilag minden nemzetből képviseltetik magukat, az utóbbi évben bukkant napvilágra, hogy a fejlett országok sem rettennek vissza fiatakorúak alkalmazásától.²⁴

A gyermekkatonaság természetesen akkor válna megszüntethetővé, legalábbis minimalizálhatóvá, ha világszerte minimalizálnánk a háborút, így katonákra sem volna szükség olyan arányban, mint napjainkban. Erre a problémára radikális megoldás nem dolgozható ki, hiszen amíg a háborúk nem megszüntethetőek, addig az évente néhány száz kiszabadított gyerek katonája egy szélmalomharc része. A gyermekkatonák negyede lány, de őket többnyire nem a harctéren alkalmazzák, hanem a katonák igényeinek kielégítésére, ezeket a lányokat kikötözve, fogolyként tartják és naponta néhány alkalommal csoportosan erőszakolják meg.

Az áldozatok többnyire a háborús övezetekből kerülnek ki, ahol mindennap félelemben élnek, amíg velük is meg nem történik, amitől a legjobban féltek: családjukat megölik, őket pedig elhurcolják katonának.

Ellenőrzés alá legfeljebb a fejlettebb országokat vonhatják, de ott sem tudnak olyan mértékű szabályozásokat bevezetni, hogy kiküszöböljék a korhatár alatt katonaságba belépő gyerekeket.

3.5 Boszorkány gyermekek

Kifejezetten Afrikára jellemző, csak ezen a kontinensen 20.000 gyereket öltek meg boszorkányság vádjá miatt az utóbbi tíz évben. Az ott élő népek nagyon babonásak, ahhoz, hogy valakit boszorkánynak nyilvánítsanak, elég ha valamelyik rosszakarója elterjeszti róla a vádat, a gyerek máris a lehető legrosszabb bánásmódban részesül otthonában. Ezután kuruzslóhoz viszik, aki megállapítja a boszorkányság létét és kegyetlen módszerekkel próbálja kiűzni belőle az „ördögöt”. Chiliport szórnak a szemébe, tárgyakat erőltetnek a gyomrába, amit majd kihány és ezzel együtt a rossz szellem és eltávozik belőle, ütögetik a hasát, varázsigéket mondanak rá, mindezen eljárások után a „szellemdoktor” kinyilvánítja,

²⁴ War Child: Child Soldier In: <http://www.warchild.org.uk/issues/child-soldiers>
Letöltve: 2012.04.26

hogy sikerült-e a szelleműzés. De akár igent mond, akár nemet, a gyermek többnyire nem térhet vissza otthonába, rákényszerül az utcai életre.²⁵

A boszorkányüldözés léte mindig akkor harapódzik el leginkább, amikor nagyobb a szegénység, hiszen ezzel a váddal könnyen megszabadulhatnak egy éhes szájtól és a gondjaikat is ráfoghathják, úgymint munkanélküliség, betegség, halál.

A legtöbb helyen törvénybe iktattak a boszorkányságról szóló rendelkezéseket, tehát szerencsés esetben megússza az illető börtönnel, de mivel igen kevés börtön áll rendelkezésre, ez alól is megmenekülhet, azokban az országokban viszont, ahol nem bünteti a törvény a boszorkányokat, önbíráskodás folyik, ami sokkal kegyetlenebb, mint a börtön, gyakran máglyahalállal végződik a vádlott számára.²⁶

A gyerek a kitagadást követően a családja és a falu elhagyására is kényszerül, gyakorlatilag számkivetetté válik és ő is az utcagyerekek életét kezdi meg.

Ez a jelenség is leginkább Afrikára jellemző és babonákra épül, amit születésüktől az emberekbe sulykoltak, egyes afrikai országoknak még a vezetői is ilyen babonák alapján hozzák döntéseiket. Az egyes babonákat az ördögtől származtatják, rettegést vált ki, ha egyes vélt jelekből a jelenlétére hivatkoznak.²⁷

A tudomány mai fejlettsége mellett nehéz elképzelni, hogy vannak még olyan helyek, ahol ennyire meghatározzák a hiedelmek az emberi életet, de ezt a gondolkodásmódot gyakorlatilag lehetetlen akár pszichológiai kezeléssel is megváltoztatni, az egyetlen lehetőség a jövő változására, ha a következő generáció iskoláztatására nagyobb gondot fordítanak, a fiatalok pedig megismerve a tudományokat más szemmel nézik majd a hiedelmeket is. Persze a változás sok évig tartana, illetve tart is, mivel Afrikába is beférkőzött a haladás szelleme, de nem könnyű több száz, esetleg több ezer éves szokásokat semmissé tenni, de még mérsékelni sem.

3.6 Prostitúált gyermekek

A szegény családokban élő leánygyermekek otthonukat hátrahagyva, vagy csak ritka hazalátogatás mellett próbálnak megélni, jellemzően ez a probléma is a fejlődő országok-

²⁵ Mommo (2010): Több ezer gyerek esik áldozatul a boszorkány-üldözésnek In: http://www.mommo.hu/media/Tobbezer_gyerek_esik_aldozatul_a_boszorkany-uldozesnek
Letöltve: 2010.11.07.

²⁶ AfriPORT (2010): Rádnéznek és beteggé tesznek In: <http://afriport.hu/elemzes/4031-gradneznek-es-betegge-tesznekq.html>

Letöltve: 2012.04.26.

²⁷ AfriPORT (2010)

ban van jelen, ahol a lányok maguktól vagy társaik útmutatása nyomán rájönnek, hogy a testükkel is kereshetnek pénzt. Általában csapatokban dolgoznak egy-egy fiú alatt, aki futtatja őket, éjszaka és nappal sincsen megállás, ha prostitúcióra adják a fejüket. Van, aki úgy tervezi, hogy pénzt gyűjt belőle, utána abbahagyja, de ha egyszer bekerültek, akkor a rendszer áldozatai lesznek, minimális esélyük van a kikerülésre.

Mivel az említett helyeken igen rossz a közvilágítás, szolgáltatásaikat kapualjakban, sikátorokban nyújtják, illetve megszokottnak számít, hogy az arra járó katonai járművekben ülők, ha észreveszik őket, egy sikátorba cipelik és sorban megerőszakolják a lányokat, akár négyen-öten is.²⁸

Éhbérért dolgoznak, lakhelyül sokszor csak egy 2x2 négyzetméteres karton és bádogviskó szolgál, ahol napközben a kuncsaftok igényeit elégítik ki, az éjszaka második felében pedig alszanak.

„Az ENSZ Munkaügyi és Gyermek Jogvédő Szervezetének két egyezménye is kimondja, hogy a szexuális kihasználás, a kerítői tevékenység és a gyermekprostitúció a gyermekmunka legrosszabb és legelítélendőbb formája.”²⁹

A lányokkal és serdülő fiúkkal való üzleti jellegű szexuális visszaélés a világ legtöbb államában illegális és szigorúan büntetendő cselekmény, ennek ellenére szomorú tény, hogy a gyermekprostitúció még az olyan civilizált és törvénytisztelő országokban is növekvő tendenciát mutat, mint az USA, Japán vagy Ausztrália. A kislányokat nem ritkán saját családjuk taszítja a prostitúció útjára.³⁰

A gyermekprostitúció Thaiföldön a legsúlyosabb, az ott élő gyerekek 15-20%-a a szexiparban végzi.

A gyerekek gyakran elkapják az AIDS-et vagy teherbe esnek, köszönhetően a nagyarányú megerőszakolásnak, és az óvszer nélküli közösülés átlagosan három és félszeres tarifájának. Oktatásban és egészségügyi ellenőrzésben nem részesülnek, napról-napra keresik meg az ételre, italra, marihuánára valót. Ezek a lányok a mindennapok elviselhetőségéért keményen isznak és drogoznak, de ha maguktól nem lenne rá hajlandóságuk, akkor is rákényszerítik őket, tanulás és szakképzettség nélkül pedig nincs esélyük kikerülni ebből az állapotból.

²⁸ Pupmed (2000): Child prostitution: magnitude and related problems.

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11132353>

Letöltve: 2012.04.26.

²⁹ Kovács Adrienn (2010) 10 éves prostituáltak és katonák - Szívszorító gyermekszex In:

http://www.femina.hu/terasz/tizeves_prostitualtak_es_katonak_szivszorito_gyermekszex

Letöltve: 2010.11.07.

³⁰ Kovács Adrienn (2010)

A többi társadalmi problémához hasonlóan a gyermekprostitúció is a szegénységben gyökerezik, komoly nemzetközi problémát jelentve. A gyermekvédelmi szervezetek a bordélyházak és a kuncsaftok büntetését szorgalmazzák, de ez csak tüneti kezelésnek mondható, a jelenséget kiváltó társadalmi problémát kell megoldani: a szegénységet.

Törvényi szabályozással sajnos nem mérsékelhető, mivel a legtöbb lány, illetve fiú önként választja ezt az utat, hogy családjának segíthessen, vagy életét jobbá tegye. Ha időnként le is lepleznek egy-egy szervezetet, amely a gyerekeket futtatja, rövid időn belül egy másik lép a helyébe. Sokszor azonban ezekre a szervezetekre sincs szükség, a gyerekek közösségi oldalakon hirdetik magukat, a jelentkezők többnyire a negyven-negyvenöt éves kategóriából kerülnek ki, akik a való életben becsületes családapának, üzletembernek tűnnek, a felszín alatt azonban időnként gyerekeken élik ki perverzióikat, ez alapozta meg a szexturizmus kialakulását.

Romániában például jellemzővé vált a szexturizmus, a gyerekek jutányos tömegcikké váltak, bárki megszerezheti őket magának a nagyobb fiúkkal megegyezve, akár egyszerre hármat-négyet is megkapnak, válogathatnak az egészen kicsiktől (6-8 év) a nagyobbakig (12-13 év). Sokan nemibetegek: néhányuk aids-es, másoknak gonorrhoeája, szifilisz vagy más nemi betegsége van. A legtöbb állami kórház megtagad tőlük mindennemű kezelést, így a szociális munkások utcai ápolására szorulnak. A legtöbbjüket rendszeresen megerőszakolják, sokan az utcai élet áldozataivá válnak.³¹

A gyermekprostitúció egy virágzó ágazat Kínában, de az önálló döntés ritkán meghatározó, a lányokat vagy elrablóik, vagy egyenesen családjuk kényszeríti ilyen jellegű tevékenységre, rendkívül nagy számban fordulnak elő országszerte az erre „szakosodott” bordélyházak, a szexturisták számára könnyen elérhetőek, a kormány számára azonban nagyon megnehezítik ezek felkutatását, kevés szervezet kerül leleplezésre.³²

³¹ Susan Zimmermann: A világ gyermekei - tények, tényezők In: <http://www.eszmelet.hu/index3.php?act=search&lang=hu&item=402&info=Eszm%C3%A9let%20foly%C3%B3irat,%2049.%20sz%C3%A1m%20%282001.%20tavasz%29&auth=Susan%20Zimmermann>: Letöltve: 2012.04.26.

³² Szabó Gabriella és Köhler Krisztina (2010) : A közönyösség ára: határtalan gyermekprostitúció a világ körül In: <http://www.humanamagazin.eu/rovatokmenu/rovatok/szubjektiv/item/230-a-k%C3%B6z%C3%B6ny%C3%B3ss%C3%A9g-%C3%A1ra-hat%C3%A1rtalan-gyermekprostit%C3%B3ci%C3%B3-a-vil%C3%A1g-k%C3%B6r%C3%BCl> Letöltve: 2012.04.26.

3.7 Gyermekkereskedelem

A 2009-es az ENSZ által publikált kiadványban 1,2 millióra teszik azoknak a gyerekeknek a számát, akik évente áldozatul esnek a gyermekkereskedelemnek. Ők leginkább Kelet-Európa, Afrika és Latin-Amerika legszegényebb körzeteiből származnak, az emberkereskedelem csak Európában a gyerekcsempészzel foglalkozó bűnhálózatoknak 2,5 milliárd eurót jövedelmezett.³³

A gyermekeket sokszor nehéz körülmények között élő szüleik adják el, de ennél jóval gyakoribb, mikor a csempészek elrabolják kiszemelt áldozataikat, külföldre viszik őket és a kegyetlen bánásmód mellett prostitúcióra kényszerítik őket. Elzárják őket a külvilágtól, az egyetlen kapcsolatot a hozott kliensek jelentik és a fogvatartók, akik rendszeresen megerőszakolják és megverik őket. Előfordul, hogy a gyerekeket eladásra hozzák az országba olyan pároknak, akiknek nem lehet gyerekük vagy inkább fizetnek, minthogy keresztül kelljen esni a terhességi-szülési tortúrán.³⁴

A legtöbb gyerek soha nem kerül elő, az államok azonban mindent megtesznek azért, hogy csökkentsék a gyermekkereskedelem mértékét, Kínában például már bevezették a DNS-nyilvántartást, mivel országukban évente több ezer gyermek tűnik el.³⁵

A gyermekkereskedelem szorosan összefügg a gyermekmunkával, gyermekkatona-sággal és gyermekprostitúcióval, mivel a többnyire szegény országokból elrabolt gyermekeket az előbbiekben említett funkciók betöltésének céljából rabolják el. Az egyes országokon belül és nemzetközi szinten is számtalan törvény és rendelkezés védi a gyerekeket, többek között az Európa Tanács Miniszteri Bizottság (2001) 16 számú Ajánlása a gyermekek szexuális kizsákmányolással szembeni védelméről:

„VI. A gyermekkereskedelemmel kapcsolatos intézkedések

55. Vezessenek be a cselekmény súlyosságát tekintetbe vevő megfelelő büntetőjogi szankciókat a gyermekkereskedelem terén.

³³ HVG (2009): Évente 1,2 millióan válnak a gyermekkereskedelem áldozatává In: http://hvg.hu/vilag/20091120_unicef_jelentes_gyermekkereskedelem
Letöltve: 2012. 04. 26.

³⁴ Mindennap (2011): Egyre nő a kényszerprostitúáltak száma In: <http://mindennapi.hu/cikk/életmod/egyre-no-a-kenyszerprostitualtak-szama/2011-02-07/1480>
Letöltve: 2012.04.26.

³⁵ BBC (2009): China database to track children In: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8028256.stm>
Letöltve: 2012.04.26.

56. Szervezzenek információs kampányt a köztudatosság növelésére azokról a nagy kockázatot jelentő helyzetekről, melyek gyermekek (elsősorban lányok) szervezett kereskedelméhez vezethetnek.

57. Biztosítsanak a gyermekkereskedelemtől és a gyermekek szexuális kizsákmányolásáról szóló információkat és megfelelő képzést a diplomáciai és konzuli képviselők, közhivatalok, a média, a nem-kormányzati szervezetek és egyéb, a potenciális áldozatok anyaországában működő köz- és magánszervek számára.

58. Terjesszenek széleskörűen, minden tagállamban információkat arról a veszélyről, amit a gyermekkereskedelem és a gyermekek szexuális kizsákmányolása jelent a gyermekek életére, mentális és fizikai egészségére.

59. Növeljék a média tudatosságát a gyermekkereskedelemmel kapcsolatos kérdésekről és a média szerepéről a megelőzés terén.

60. Biztosítsák, hogy az iskolai tananyag tartalmazzon információkat a szexuális kizsákmányolás és a gyermekkereskedelem veszélyeiről és arról, hogy a gyermekek hogyan védhetik meg magukat; ezen információkat elérhetővé kell tenni az iskolarendszeren kívül lévő gyermekek, a szülők, a gyámok és a gyermekek egyéb törvényes képviselői számára egyaránt.

61. Szervezzenek speciális képzést a diplomáciai, konzuli, igazságszolgáltatási, vámügyi és rendőri szerveknek annak érdekében, hogy képessé tegyék őket a gyermekek szexuális célú kereskedelmének felismerésére és megfelelő kezelésére.”³⁶

Például Romániában az ország uniós csatlakozása óta virágzik a gyerekkereskedelem. A célországok közt van Spanyolország, Franciaország és Olaszország. Az áldozatok naiv, szerény körülmények között élő, befolyásolható és álomfizetésről álmodó tini lányok, akiket könnyű külföldre csábítani, ám ott legtöbbször szexuális rabszolgaságra kényszerítik őket.

3.8 Gyermekek bűnözése és büntethetőségük

Napjainkban kivétel nélkül minden országban hatalmas méreteket öltött a gyerekek és a fiatalkorúak bűnözése, ami első sorban a nevelési szokások megváltozásához vezethetőek vissza. Még az előző generációt is tiszteletre, becsületességre, engedelmességre, szorgalmasságra, igazságosságra tanították és bár akkor is előfordult a fiatalkorú bűnözés, koránt-

³⁶ Az Európa Tanács Egyezménye (2007): A gyermekek védelméről a szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás ellen In:

http://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/Source/LanzaroteConventions/LanzaroteConvention_hu.pdf

Letöltve: 2012.04.26.

sem öltött ilyen méreteket. Ha nem veszik át a szülők időben az irányítást, később esélyük sem lesz befolyásolni gyermekük döntéseit, ha elhagyja azt az életkort, amikor az élet-szemléletét és az élethez való hozzáállását kialakítják.

Miben nyilvánul meg a fiatalkorú bűnözés? Íme néhány megdöbbentő anekdota:

"Oroszlány – Kiszagolta a gyilkos tiniket Droll (7), a német juhász. A nyugdíj előtt álló nyomkövető kutya egy kilométeren át követte a tetteseket, akik brutálisan agyonverték Vili bácsit. A nyugdíjas bányászhoz az éjszaka leple alatt másztak be gyilkosai, K. Henrik (18), K. József (19), Zs. Andrea (18) és V. Virág (13), hogy a férfi félretett pénzét megszerezzék."

"A 92 évet megélt asszonyt január 19-én saját házában támadta meg két 14 éves és egy 11 éves elkövető. A szakszerű orvosi kezelés ellenére 24 nap múlva, február 13-án elhunyt."

"A hattagú társaság - amelynek tagjai közül a legfiatalabb 12 éves - már két hónapja félelemben tartott egy 52 éves helyi férfit. A fiúk kezdetben csak kéregettek tőle, majd egyre erőszakosabb módon bántalmazták, végül pedig késsel fenyegették meg, hogy adja át a nála lévő, még megmaradt értékeket."

"FMH - Két testvérpár rabolt ki egy másik testvérpárt Móron. Az elkövetők mindössze 12 és 13, a sértettek 6 és 10 évesek, a megszerzett összeg pedig 1000 forint..."

„Fábiánháza általános iskolájában egy 10 és egy 12 éves kislány vécékefével megerőszakolt egy 9 éves kislányt. Az elkövetők azt mondták, hogy csak hülyéskedtek.”

„Saját osztálytársai erőszakoltak meg egy 9 éves szegedi kislányt, a fiúk öten voltak, és a legidősebb 10 éves volt.”

„A dévaványai iskolából, egy tanóráról vitték el a rendőrök azt a nyolcadikos fiút, akit két idős ember kirablásával és egy 76 éves asszony megerőszakolásával gyanúsítanak.”³⁷

A büntethetőség alsó korhatára országonként eltérhet, Magyarországon ez jelenleg 14 év, de egy-egy kirívó eset után megjelenik az igény a 12 évre való leszállításról.

³⁷ Kolumbán Tünde (2008): Verekedés, zsarolás, kilencéves gyerektől retteg az iskola In: <http://www.sonline.hu/somogy/kozelet/verekedes-zsarolas-kilenceves-gyerektol-retteg-az-iskola-191626>
Letöltve:2012.04.26.

Néhány európai országban a büntethetőségi korhatár:

Spanyolország	16 év
Magyarország	14 év
Franciaország	13 év
Hollandia	12 év
Anglia	10 év
Svájc	7 év

2. Táblázat³⁸

Büntethetőségi korhatárok egyes európai országokban

Minden országban figyelembe veszik az érintett szellemi érettségét, egy amerikai államban például megkérdezik, hogy tisztában volt-e azzal, hogy bűnt követ el, és ha nem, mel felel, akkor a szülőket vonják felelősségre, amiért nem tanították meg a helyes viselkedésre.

Magyarországon 14 és 16 év között legfeljebb egy év szabható ki büntetésként büntetés végrehajtási intézetben, 16 és 18 éves kor között pedig legfeljebb 4 évre büntethetik meg.

A 14 éven aluliak esetében a jegyzőt kell értesíteni, aki a Gyermekjóléti Szolgálattal veszi fel a kapcsolatot, majd az érintettet családja bevonásával fél éves ellenőrzés alá vonják, ezalatt családsegítő szerveknél beszélgetéseken kell részt venni, a cél az újabb bűncselekmény megelőzése.³⁹

4. Konklúzió

A gyermeki problémák kérdéskörének ilyen mélységű felfejtése sok kérdésre adott választ, azonban még több kérdést vetett fel. Mikor lesz megoldás nemzetközi szinten? Mi lesz az az átfogó koncepció, amely biztosítja a problémák teljes megszűnését?

Mint a korábbiakban is említettem, a gyermekek problémáinak fő eredőjeként a szegénységet lehet megemlíteni, ha ez egy világméretű tervezettel megszüntethető lenne, nem

³⁸ Mindennap (2011): Büntethető gyerekek- Hogy van ez Európában In: <http://www.mindennapi.hu/cikk/tarsadalom/buntetheto-gyerekek-hogy-van-ez-europaban-/2011-03-11/1976>
Letöltve: 2012.04.26.

³⁹ Ligeti Katalin: A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatási törvényének koncepciója In: http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fbunmegelozes.easyhosting.hu%2Fdok%2Ffk_koncepcioI.doc&ei=FlmZT8SkLOfE4gSvxpXFBg&usg=AFQjCNFcvhG-x2WNXRZ2XoD7dglCDUBzw&sig2=BizQoEG55TJUKOS587IPmA
Letöltve: 2012.04.26.

csak a gyerekek sorsa fordulna jobbra, más társadalmi problémák is megoldódnának, de természetesen reálisan gondolkodva: napjaink kapitalista berendezkedése mellett ez nem lehet rövidtávú cél, sőt idealista célkitűzésnek is nevezhető. Ha valaki csak egy gyereket ment meg a szörnyű sorstól és azt kevésnek érzi, kérdezze meg a megmentett gyermek véleményét és egyáltalán ne gyermekded válaszra számítson, hiszen ezek a gyerekek soruk rosszra fordulásával egyik napról a másikra felnőnek, ha intelligenciában nem is, de komolyságban vetekszenek a felnőttekkel, az életre való rálátásuk sokszor meghaladja egy érett felnőttét.

A tanulmány felhívja a fejlett országok figyelmét az összefogásra, példa statuálására, a fejlődő országok megsegítésére. A gyermekes családoknak több támogatásra van szüksége, a fiatalok nem ok nélkül döntenek a gyermektelenség mellett sok esetben, hiszen manapság sokkal nehezebb megteremteni az élhető feltételeket, úgymint lakás, autó, és legfőképp egy biztos munkahely.

Tény, hogy a bizonytalanságok ellenére a fiatalok vállalnak gyermeket, de olykor nem gondolva a következményekre. Nyilván hihető, egy nő mennyire vágyhat gyermek után, de ha nincs meg az ehhez szükséges anyagi, családi és érzelmi háttere, akkor nemcsak a gyerek életét teszi tönkre, hanem a sajátját is megkeseríti, hiszen milyen érzés egy anyának, amikor a létminimumot sem tudja biztosítani, és még a gyermek kéréseire is nemet kell mondania. Ez már egy veszélyeztetett állapotnak nyilvánítható, de egyrészt a gyermeket nagyon ritkán emelik ki a családból, csak ha már nagyon súlyosak a körülmények, nem véve figyelembe, ez alatt az időszak alatt is milyen lelki sérüléseket szenvedhet a gyermek, másrészt sok esetre még csak nem is derül fény.

Összegezvén az eddig leírtakat: a társadalom egyik legégetőbb problémájának kell tekinteni a gyermekek helyzetét, hiszen minden gyerekben ott rejlik egy új felfedezés, egy új találmány, egy új társadalmi perspektíva kidolgozásának képe, a bennük rejlő értékek elvesztése a mai világban egyszerűen nem engedhető meg. Oly büszke az emberiség a fejlett civilizációra, mégis mély szakadékok fedezhetők fel, az eddigi tendencia azt mutatja, hogy a világ nem változik.

5. Felhasznált irodalom

Gyermekvédelmi kiskönyvtár (1994): *A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata*, (Szerkesztette: Hazai Vera, Herczog Mária), Solymár, PONT Kiadó

Herczog Mária (2007): *Gyermekbántalmazás*, Budapest, Complex Kiadó

Ingrid Sjöstrand (2003): *Van hozzá közöd? In: Ami a szívedet nyomja, Kortárs svéd gyermekversek*, Budapest, Móra Ferenc Könyvkiadó

Strauszné Simonyi Erzsébet (1997): *Gyermek- és ifjúságvédelem*, Pécs, Comenius Kiadó

Paragi Beáta (2008. VII. évf. 4. szám): *Gyerekkatonák Afrikában Külügyi Szemle*

Veczkó József (2007): *Gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai nézőpontból*, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

Internetes források:

2010. november 7-én letöltve:

Dajkó Pál (2010): Az Apple és a Gyermekmunka In: http://itcafe.hu/hir/apple_gyermekmunka.html

Danó Györgyi (2010): 200 millió gyermekmunkás: sokkoló adatok, megrázó képek In: http://zipp.hu/gazdasag/2010/06/12/200_millio_gyermekmunkas_sokkolo_adatok_megrazo_kepek

Kovács Adrienn (2010): 10 éves prostituáltak és katonák - Szívszorító gyermeksorsok In: http://www.femina.hu/terasz/tizeves_prostitualtak_es_katonak_szivszorito_gyermeksorsok

Mommo (2010): Több ezer gyerek esik áldozatul a boszorkány-üldözésnek In: http://www.mommo.hu/media/Tobbezer_gyerek_esik_aldozatul_a_boszorkany-uldozesnek

Zimre Zsuzsa (2009): Utcagyerekek özönlik el Európát? In: Népszabadság Online http://www.nol.hu/noller/utcagyerekek_ozonlik_el_europat

2012. április 26-án letöltve:

AfriPORT (2010): Rádnéznek és beteggé tesznek In: <http://afriport.hu/elemzes/4031-gradneznek-es-betegge-tesznekq.html>

Anna F. Thurston (1996): In a Chinese Orphanage In: <http://www.theatlantic.com/past/issues/96apr/orphan/orphan.htm>

BBC (2009): China database to track children In:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8028256.stm>

Délmagyar (2010): Gyermekvasút: Továbbélő hagyomány Oroszországban In:
http://www.delmagyar.hu/kulfold_hirek/gyermekvasut_tovabbelo_hagyomany_oroszorszagban/2170259/

Eric Baculinao (2004): China grapples with legacy of its 'missing girls' In:
http://www.msnbc.msn.com/id/5953508/ns/world_news/t/china-grapples-legacy-its-missing-girls/

Európa Tanács Egyezménye (2007): A gyermekek védelméről a szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazással In:
http://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/Source/LanzaroteConventions/LanzaroteConvention_hu.pdf

Geography (2010): China's One Child Policy In:
<http://geography.about.com/od/populationgeography/a/onechild.htm>

HVG (2009): Évente 1,2 millióan válnak a gyermekkereskedelem áldozatává In:
http://hvg.hu/vilag/20091120_unicef_jelentes_gyermekkereskedelem

HVG(2010): Botrány a Marlboro-birodalomban: gyerekek dolgoztak a dohányföldéken In:
http://hvg.hu/vilag/20100714_gyerekeket_dolgoztattak

International Institute of School Psychology(2007): International Ratios
<http://education.ucsb.edu/jimerson/IISP/ratios.html>

Kolumbán Tünde (2008): Verekedés, zsarolás, kilencéves gyerektől retteg az iskola In:
<http://www.sonline.hu/somogy/kozelet/verekedes-zsarolas-kilenceves-gyerektol-retteg-az-iskola-191626>

Ligeti Katalin: A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatási törvényének koncepciója In:
http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fbunmegelozes.easyhosting.hu%2Fdok%2Ffk_koncepcio1.doc&ei=FIImZT8SkLOfE4gSvxpXFBg&usg=AFQjCNFcvhG-x2WNXRZ2XoD7dglCDUBzw&sig2=BizQoEG55TJUKOS587IPmA

Mindennap (2011): Büntethető gyerekek- Hogy van ez Európában In:
<http://www.mindennapi.hu/cikk/tarsadalom/buntetheto-gyerekek-hogy-van-ez-europaban-2011-03-11/1976>

Mindennap (2011): Egyre nő a kényszerprostituáltak száma In:
<http://mindennapi.hu/cikk/életmod/egyre-no-a-kenyszerprostituáltak-szama/2011-02-07/1480>

Mommo (2010): Gyermekmunka hazánkban In:
http://www.mommo.hu/media/Gyermekmunka_hazankban

Nagyvilág: Gyerek-katonák In: <http://www.bedoe.de/politika/vilag/gyerekkatonak.htm>

OHCHR(1989): Convention on the Rights of the Child In:
<http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>

Pupmed (2000): Child prostitution: magnitude and related problems.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11132353>

Susan Zimmermann:A világ gyermekei - tények, tényezők In:
<http://www.eszmelet.hu/index3.php?act=search&lang=hu&item=402&info=Eszm%C3%A9let%20foly%C3%B3irat,%2049.%20sz%C3%A1m%20%282001.%20tavasz%29&auth=Susan%20Zimmermann>

Szabó Gabriella és Köhler Krisztina (2010) : A közönyösség ára: határtalan gyermekprostitúció a világ körül In:
<http://www.humanamagazin.eu/rovatokmenu/rovatok/szubjektiv/item/230-ak%C3%B6z%C3%B6ny%C3%B6ss%C3%A9g-%C3%A1ra-hat%C3%A1rtalan-gyermekprostit%C3%B3ci%C3%B3-a-vil%C3%A1g-k%C3%B6r%C3%Bcl>

The Story of Child Labor: Child Labor in China In:
<http://library.thinkquest.org/03oct/01908/800/chinarussia.htm>

War Child: Child Soldier In: <http://www.warchild.org.uk/issues/child-soldiers>